

Tarvitaanko preoperatiivisia tutkimuksia rutiinisti?

Antti Haavisto
antti.haavisto@phsotey.fi
Päijät-Hämeen keskussairaala
26.4.2012

Preoperatiiviset tutkimukset Lab päiväkirurgiassa

- Onko mahdollista vähentää otettavia rutiini labrakokeita?
- Kyllä: vihreä
- Ei: punainen

Preoperatiiviset tutkimukset kysely päiväkirurgian anestesialääkäreille

- Montako päiväkirurgista leikkausta olet perunut laboriokokeiden vuoksi viimeisen vuoden aikana?
- Vastaajien määrä: 24
- Yksiköissä noin 60600 potilasta / vuosi
  - Syy korkea INR

perumiskerrat   vastaajat

0	12
1-2	3
3-5	4
5-10	3
>10	2

Preoperatiiviset tutkimukset EKG

- Montako päiväkirurgista leikkausta on peruttu EKG:n vuoksi viimeisen vuoden aikana?
- Alle 5 vihreä
- Yli 5 punainen

Preoperatiiviset tutkimukset kysely päiväkirurgian anestesialääkäreille

- Montako päiväkirurgista leikkausta olet perunut EKG:n vuoksi viimeisen vuoden aikana?
- Vastaajien määrä: 25
- Yksiköissä noin 60600 potilasta/vuosi

perumiskerrat	vastaajat
0	15
1-2	7
3-5	2
5-10	1
>10	0

Pre / peri-operatiiviset tutkimukset EKG

- Riittääkö EKG- monitorointi ja siitä saatava printti vaihtoehtona preoperatiiviselle EKG:lle?
- Kyllä: vihreä
- Ei: punainen

EKG aamulla

- Nivustyräleikkaus tähystyksessä (YA)
- Potilaalla on 3 viikkoa kestänyt rytmihäiriö,
- EKG: FA, rytmi 90/min

- Mitä teet hoitoon ohjauksen lisäksi:
- Perutaan: punainen
- Tehdään: vihreä

Käypä hoito

Käypä hoito -suositus

Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja
Suomen Anestesiologiyhdistys ry:n asettama työryhmä

Leikkausta edeltävä arviointi

DUODECIM 2008;124(11):1304–24

Suosituksen keskeinen sanoma

- **Potilaiden leikkausta edeltävän fyysisen suorituskyvyn arviointi, leikkausriskiä lisäävien tekijöiden tunnistaminen, leikkauskelpoisuutta heikentävien sairauksien optimaalinen hoito ja potilaan asianmukainen informointi edistävät potilaiden toipumista leikkauksesta ja anestesiasta.**

- Arvioitaessa potilaan leikkauksekelpoisuutta ja suunniteltaessa leikkausta edeltävää hoitoa tulee huomioida:
  - potilaan fyysinen suorituskyky
  - hänen sairauksista ja yleiskunnostaan johtuvat riskit
  - suunnitellun leikkauksen suuruudesta johtuva riski

- Potilaat sairaudesta johtuvat riskit jaotellaan
  - heikkoihin
  - melko vahvoihin ja
  - vahvoihin ennustetekijöihin

- Leikkaukset jaotellaan
  - pienen
  - keskisuuren ja
  - suuren riskin leikkauksiin

Figure 2: Anesthetic and Surgical Risk

		Surgical Risk		
		Low	Moderate	High
Anesthetic Risk	Low	Low	Low	Moderate
	Moderate	Low	Moderate	High
	High	Moderate	High	High

Leikkauksesta aiheutuva riski

Riskin suuruus ja seuraus

Esimerkkejä

- Suuri riski
- sydänkomplikaation riski yli 5 %

- Keskisuuri riski
- sydänkomplikaation riski 1– 5 %

- Pieni riski
- sydänkomplikaation riski alle 1 %

- Suuri päivystysluontoinen leikkaus – etenkin iäkkäällä (yli 75vuotiaalla) potilaalla
- Vatsa-aortan leikkaus tai muu suuri verisuonileikkaus
- Perifeerinen verisuonileikkaus
- Pitkään kestävä leikkaus, johon liittyy suuria nestetasapainon häiriöitä ja verensiirtoja

- Kaulavaltimon endarterektomia
- Suuri pään tai kaulan alueen leikkaus
- Vatsa- tai rintaonteloon kohdistuva leikkaus
- Suuri ortopedinen leikkaus
- Suuri urologinen leikkaus

Päiväkirurgia

- Endoskopiat
- Pinnalliset leikkaukset
- Kaihileikkaus
- Maitorauhasleikkaus

Sairaudesta johtuvat ennustekijät

➤ Heikot

- Ikä >75v
- Poikkeava EKG (LBBB, LVH, ST-T-muutokset)
- Poikkeava rytmi (esim. FA)
- Sairastettu aivohalvaus
- Hoitamaton HA
- Alentunut suorituskyky

Ei lisää leikkausriskiä

➤ Melko vahvat:

- AP NYHA I-II
- Vanha (>6kk) infarkti
- Oireeton sydämen vajaatoiminta
- DM
- Munuaisten vajaatoiminta

Päiväkirurgia = tutkimukset
tarkoin kohdennetusti

Lisäselvitykset

➤ Vahvat:

- Epästabiili AP, vastikään MI
- Oireinen sydämen vajaatoiminta
- Merkittävä rytmihäiriö
- Vaikea läppävika

Lisäselvitykset ja hoito,
mahd peruminen

Päiväkirurgiaan soveltuvat potilaat

Yksikkökohtaiset käytännöt - Prosessin joustavuus

Sijainti, käytännöt, henkilökunta, kokemus,
toimenpiteet, välineet

PÄIJÄT-HÄMEEN KESKUSSAIRAALA

HOIDONVARAUS

Päiväkirurgia (ei jos vakava maksan, munuaisten, sydämen vajaatoiminta, instab AP, NYHA 3-4, BMI >40, BMI>35+perustauti)

Selvitys päiväkirurgiasta/Leikosta

kyllä

ei

Potilas halukas päiväkirurgiaan

kyllä

ei

Saattaja ja aikuinen seuralainen yön yli

kyllä

ei

Preoperatiiviset tutkimukset

- Hoidon kannalta merkitykselliset preoperatiiviset tutkimukset määräytyvät esitietojen, kliinisten löydösten, suunnitellun toimenpiteen ja siihen liittyvien riskitekijöiden perusteella.
  - Käypä hoito suositus

Preoperatiiviset tutkimukset

- Päiväkirurgiassa perumiset harvinaisia, vaikka poikkeuksia preop kokeissa olisikin
- Miksi ottaa kokeita, jotka eivät vaikuta annettavaan hoitoon?

Preoperatiiviset tutkimukset

- Riittävän tutkimusnäytön puuttuessa nykysuositukset preoperatiivisista tutkimuksista (NICE, Iso-Britannia, ASA, Yhdysvallat) perustuvat asiantuntijoiden konsensukseen.
- Iän myötä poikkeavien tutkimustulosten määrä lisääntyy.

Anamneesi, kliininen tutkimus ja testit

- The medical history is clearly the most valuable. Studies of medical ambulatory consultations showed that 86% of diagnoses depended entirely on the information obtained from the patient's history.
- A further 6% of diagnoses were discovered by careful physical examination, and only 8% were determined by laboratory investigations or radiographs.
- Routine preoperative laboratory testing of patients before ambulatory surgery is unjustified and wasteful of health care resources.

Miller's Anesthesia, 6th ed.

Chapter 68 – Ambulatory (Outpatient) Anesthesia

Paul F. White Alejandro Recart Freire

Table 2 Summary of tests and their indications for ambulatory surgery (low risk surgery)			
Test	Indicated	Guidelines	Exceptions
ECG	No	Class 3 AHA	—
Complete blood count	No	—	Anemia Anticipated blood loss Premature infants
bHCG	Yes by history	Institution specific	—
Coagulation studies/platelets	No	—	Personal/family history of bleeding diathesis Anticoagulants Liver disease ? Tonsillectomy and neurosurgery - controversial
Liver function tests	No	—	Risk assessment –cirrhosis Acute history
Pulmonary Functions	No	—	Only as part of routine management of asthma
Arterial blood gases	No	—	—
UA	No	—	Insertion of hardware
PSG	No	ASA practice advisory	Diagnosis of severe OSA will change venue
CXR	No	—	—
Type and screen	—	—	Anticipated blood loss >500cc Rhogam
Electrolytes	No	—	Recent change in medications affecting potassium/electrolytes
Creatinine	No	—	Contrast dye study
Glucose	No	—	Morning of surgery

Amerikkalainen käytäntö:

-Odotusaika

leikkaukseen?

- Onko kokeita otettu lähimmän 3-6 kk sisällä?

Ambulatory Surgery: How Much Testing Do We Need?

Deborah C. Richman, MBChB, FFA(SA)

Anesthesiology Clin 28 (2010) 185–197 PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄ
Keskussairaala

